

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ЦЕНТР НЕПЕРЕРВНОЇ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
Людмила СТЕПАНЕНКО
20 червня 2024 року

**ДИВЕРСИФІКАЦІЯ НАПРЯМІВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ЯК РЕСУРС РОЗВИТКУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ
МІСЦЕВИХ ГРОМАД**

**Програма підвищення кваліфікації керівників та спеціалістів
закладів культури**

Форма навчання	<u>очна/заочна</u>
Навчальний рік	<u>2024/2025</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>0.6</u>
Мова викладання, навчання й оцінювання	<u>українська</u>
Форма підсумкового контролю	<u>Тест</u>

Розробник: Шевченко Наталія Олександрівна

Київ – 2024

Розробник: ШЕВЧЕНКО Наталія Олександрівна, кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри арт-менеджменту та івент-технологій

ПОГОДЖЕНО

Директорка Центру неперервної
культурно-мистецької освіти
кандидат педагогічних наук, доцент

Ірина ШЕВЧЕНКО

СХВАЛЕНО

В.о. зав. кафедри арт-менеджменту та
івент технологій, доктор наук з
соціальних комунікацій, професор,
академік ГО "Національна академія наук
вищої освіти України", член спілки
документознавців України

Вікторія ДОБРОВОЛЬСЬКА

Протокол № 15 від 13 червня 2024 р.

Затверджено Вченою радою Академії протокол від 20 червня 2024 р. № 14

© Шевченко Н.О., 2024
© НАКККіМ, 2024

1. Анотація (опис) програми (у т. ч. міждисциплінарні зв'язки).

Успішний розвиток соціокультурної сфери місцевих громад пов'язаний із виявленням ресурсних та інфраструктурних особливостей рекреаційних територій, взаємодії туристичної та соціокультурної діяльності, що вимагає формування нових компетентностей фахівців залучених до виконання інноваційних видів діяльності. Підвищення кваліфікації фахівців такого рівня базується на поєднанні теоретичних знань і практичних навичок з менеджменту соціокультурної діяльності та знань про сучасний стан, основні показники, тенденції і перспективи розвитку окремих видів туризму в Україні та світі. Культурна спадщина й туристично-рекреаційні ресурси кожного з регіонів нашої країни мають універсальну цінність, оскільки є яскравим втіленням різноманіття української природи, історії та етнічних особливостей. Тому диверсифікація напрямів туристичної діяльності, зміна векторів та пріоритетів на споживчому ринку, наповнення новими формами і новим розумінням культурної спадщини розширює перспективи розбудови туристичних маршрутів і дестинацій, як місця, де мандрівники можуть отримати різноманітний досвід та емоції, а також збільшує їх вплив на формування потоків туристів з пізнавальною метою; сприяє появі нових об'єктів культурних й креативних індустрій як одного з різновидів соціального простору. Визначення напрямів інноваційної туристичної й соціокультурної діяльності в об'єднаних територіальних громадах, як ресурсу регіонального розвитку, пов'язане з необхідністю оптимізації процесів залучення широких верств населення до співпраці з різними культурними спільнотами, і вироблення стратегій, пов'язаних з довгостроковим прогнозуванням розвитку території.

2. Мета програми - полягає в поглибленні та розширенні теоретичних знань і умінь у питаннях взаємодії соціокультурної діяльності з туристичною; формуванні інноваційної складової у процесі надання туристичних послуг на регіональному рівні; формуванні системи практичних навичок із застосування інструментарію сучасних технологій використання потенціалу природних та історико-культурних ресурсів для різних видів туристичної діяльності в об'єднаних територіальних громадах.

3. Завдання програми:

- виокремити пріоритетні напрями розвитку традиційних та новітніх видів туризму в «смарт-суспільстві»;
- розглянути підходи до комплексної оцінки природних та історико-культурних ресурсів для різних видів туристичної діяльності;
- проаналізувати міжнародний досвід створення туристичних маршрутів на основі використання елементів природної та культурної спадщини та набути практичних навичок щодо використання туристичних ресурсів для розвитку подієвого туризму шляхом використання місцевих культурних традицій.

Програма забезпечує набуття таких компетентностей:

загальні:

- здатність пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел для визначення напрямів туризму на місцевому рівні;
- здатність спілкуватися з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності);

- здатність генерувати нові ідеї та застосовувати знання у практичних ситуаціях;

фахові:

- здатність критично усвідомлювати взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними процесами;

- здатність визначати стратегічні пріоритети та аналізувати особливості місцевих, регіональних, національних та глобальних стратегій соціокультурного розвитку та креативних індустрій;

- вміння використовувати сучасні методи обробки інформації для організації та управління соціокультурними процесами;

- здатність створювати креативні (інноваційні) соціокультурні послуги.

4. Попередні вимоги до опанування програми.

Знання і розуміння: тенденцій і перспектив розвитку традиційних та новітніх видів туризму на регіональному рівні у взаємодії туристичної й соціокультурної діяльності; методів та форм впровадження в практичну діяльність основ соціокультурного менеджменту в туристичну сферу; стратегій розвитку туризму, як чинника соціокультурної розбудови територій.

Вміння: використовувати методiku комплексної оцінки природних та історико-культурних ресурсів території для організації туристичних маршрутів, оцінювати конкурентоздатність туристичних рекреаційних комплексів України в умовах євроінтеграційних процесів; орієнтуватись в географії спеціалізованих видів туризму на основі використання культурної спадщини.

5. Результати навчання за програмою:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	Встановити основні ресурсно-туристичні доміканти регіонів України; аналізувати та оцінювати інформацію, необхідну для постановки і вирішення як професійних завдань так і особистісного розвитку; оцінити спеціалізацію регіонів відповідно до туристичних ресурсів та визначити географію спеціалізованих видів туризму	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота з джерелами та інформаційними ресурсами	Оцінювання на семінарських заняттях, залік	20%
2	Виявляти, генерувати і впроваджувати креативні ідеї в професійну діяльність; узагальнювати роботу різних стейкхолдерів соціокультурної діяльності, які використовують місцеві рекреаційні ресурси для організації туристичної діяльності; виділити конкурентоздатні стратегії розвитку туристичних рекреаційних комплексів України на світовому туристичному ринку	Лекції, практичні роботи, самостійна робота з джерелами та інформаційними ресурсами	Оцінювання на практичних заняттях	30%
3	Класифікувати та знаходити інноваційні рішення для створення, реалізації і забезпечення соціокультурних потреб людини; вміти обґрунтовувати результати соціокультурних практик, презентувати і відстоювати власну думку щодо результатів досліджень та інновацій; організувати конструктивний діалог між зацікавленими стейкхолдерами соціокультурних трансформацій задля досягнення спільно визначеної мети	Лекції, практичні роботи, самостійна робота з літературними джерелами та інформаційними ресурсами	Оцінювання на практичних заняттях	20%
4	Здійснювати проектувальну роботу; розуміти і застосовувати сучасні світові соціокультурні практики: організувати спеціалізовані форми культурно-дозвілєвої діяльності в закладах соціокультурної сфери	Лекції, практичні роботи, самостійна робота з інформаційними ресурсами	Оцінювання на практичних заняттях	30%

6. Співвідношення результатів навчання із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

7. Схема формування оцінки (згідно п.7 «Положення про організацію освітнього процесу в НАКККіМ» від 30 серпня 2022 р.)

- підсумкове оцінювання: тестування

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ
для підвищення кваліфікації керівників та спеціалістів закладів
культури за програмою «ДИВЕРСИФІКАЦІЯ НАПРЯМІВ
ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК РЕСУРС РОЗВИТКУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ МІСЦЕВИХ ГРОМАД»

з/п теми	Назва теми	Навчальна робота				Вид підсумкового контролю
		Усього кредитів	Години			
			Лекції	Семінарські	Практичні заняття	
1	Пріоритетні напрями розвитку традиційних та новітніх видів туризму в «смарт-суспільстві».		2			самоконтроль
2	Регіональні стратегії розвитку туризму, як чинники соціокультурної розбудови територій		2		2	участь у дискусії (круглий стіл)
3	Комплексна оцінка природних та історико-культурних ресурсів для різних видів туристичної діяльності: SWOT – аналіз туристичного потенціалу територій		2		1	таблиця
4	Міжнародний досвід створення туристичних маршрутів на основі використання елементів природної та культурної спадщини		2		2	розробка туристичного маршруту (спільний проєкт)
5	Напрями інноваційної туристичної й соціокультурної діяльності в об'єднаних територіальних громадах				1	письмова відповідь на тестові завдання
6	Розвиток подієвого туризму шляхом використання місцевих культурних традицій: етнофестивалі, народні обрядові і свята, гастрономічні тури		2	2		презентація
Усього за програмою		0,6	10	2	6	

Загальний обсяг 18 год., в тому числі:

Лекції – 10 год.

Семінари – 2 год.

Практичні заняття – 6 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Шевченко Н.О. Актуалізація культурної спадщини як ресурс модернізації та розвитку сучасних туристичних дестинацій. *Мистецтвознавчі записки*: зб. наук. праць. Київ : ІДЕЯ ПРИНТ, 2019. Вип. 35. С. 49–53.
2. Шевченко Н.О. Використання народних обрядових свят в подієвому туризмі. *Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство*. Київ: Міленіум, 2016. Вип. II (7). С. 35–40.
3. Шевченко Н.О. Інноваційні підходи до моделювання напрямів розвитку рекреаційної діяльності на територіях дендрологічних парків. *Мистецтвознавчі записки*: зб. наук. праць. Київ: Міленіум, 2017. Вип. 31. С. 144–151.
4. Шевченко Н.О. Організації туристичної діяльності в природних ландшафтах повоєнного періоду. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*: наук. журнал. Київ, 2023. №1. С. 75–80.
5. Шевченко Н.О. Переосмислення ролі культурної спадщини у післявоєнній туристично-рекреаційній діяльності. *Культура і сучасність*: альманах. Київ: ІДЕЯ ПРИНТ, 2023. № 1. С. 23–28.
6. Державне регулювання сфери туризму України в контексті процесів євроінтеграції / за заг. ред. В.Г. Герасименко, О.Л. Михайлюк. Київ: ФОП Гуляєва В.М., 2019. 332 с.
7. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навч. посіб. / Н.О. Алешугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський та ін. Чернівці: Видавництво ЧНТУ. 2015. 492 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/aleshugina.htm (дата звернення: 04.06.2023).
8. Галасюк С.С., Нездоймінов С.Г. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності : навч. посіб. / Одес. нац. екон. ун-т. Херсон : Олді-плюс, 2016. 248 с.
9. Герасименко В.Г. Організація надання туристичних послуг. Одеса, 2014. 244 с.
10. Дишловий І.М. Стратегії розвитку регіонів рекреаційно-туристичної спеціалізації. URL : http://tourlib.net/statti_ukr/dyshlovuj.htm (дата звернення: 04.06.2023).
11. Кляп М.П., Шандор Ф.Ф. Сучасні різновиди туризму : навч. посіб. Київ : Знання, 2013. 334 с.
12. Король О.Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі: навч.-метод. посіб. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2016. 144 с. URL : https://tourlib.net/books_ukr/korol-ekskurs.htm (дата звернення: 05.12.2023).
13. Мельниченко О.А., Шведун В.О. Особливості розвитку індустрії туризму в Україні: монографія. Харків: Видавництво НУЦЗУ, 2017. 153 с. URL : https://tourlib.net/books_ukr/melnychenko.htm (дата звернення: 05.12.2023).

Додаткова:

14. Альтернативний туризм : матеріали наук.-практ. семінару (30 вересня 2022 року, м. Львів). Львів : ПП “Видавництво “БОНА”, 2022. 200 с.
15. Винний та гастрономічний туризм: глобальні тренди та локальні практики: монографія / за наук. ред. Д.І. Басюк. Вінниця: ПП ТД «Едельвейс і К», 2017. 316 с. URL : https://tourlib.net/books_ukr/vgt.htm (дата звернення: 05.12.2023).
16. Барвінок Н.В. Перспективи розвитку воєнного туризму на території України після закінчення російсько-української війни. URL: <https://dspace.udru.edu.ua/handle/123456789/15272> (дата звернення: 05.12.2023).
17. Бейдик О., Новосад Н. Унікальна Україна: географія та ресурси туризму: навч. посіб. Київ: Альтерпрес, 2013. 572 с.
18. Божко Л.Д. Нові напрями в туризмі як культурні наслідки глобалізації. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2015. № 4. С. 3–9.
19. Гаврилюк А. М. Туристичне портфоліо елемента нематеріальної культурної спадщини як засіб реалізації державної регіональної політики в Україні. *Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського*. Сер.: Державне управління. 2019. Т. 30 (69), № 2. С. 21–26. URL :

http://www.pubadm. vernadsky journals.in.ua/journals/2019/2_2019/2_2019.pdf (дата звернення: 05.12.2023).

20. Гончарова К. Про проблеми малих міст. *Культура і креативні індустрії як основа розумної стратегії розвитку малої території*: посібник. Вінниця: 2018. С. 93–97.

21. Гуцол А.В. Інноваційні технології в туризмі: навч. посіб. Северодонецьк: ПП «Поліграф-Сервіс», 2015. 343 с. URL : https://tourlib.net/books_ukr/gucol.htm (дата звернення: 05.12.2023).

22. Журба І., Несторишен І., Матюх С. Реалізація державної туристичної політики в контексті регіонального розвитку. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 4. С. 51–61.

23. Ковальчук І. Ковальчук І. Проект «Малі міста – великі враження». *Культура і креативні індустрії як основа розумної стратегії розвитку малої території*: посібник. Вінниця: 2018. С. 98–120.

24. Мальська М.П., Гамкало М.З., Романів П.В. Активний туризм: теорія та практика : підручник. Київ : Видавець ФОП Піча Ю.В., 2022. 252 с.

25. Мальська М. П., Гаталяк О.М. Туризм у містах : підручник Київ : Центр навч. літ., 2019. 224 с.

26. Моца А., Шевчук С., Серета Н. Перспективи післявоєнного відновлення сфери туризму в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 41. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-31> [дата звернення: 05.12.2023].

27. Музеї майбутнього: сім арт-інституцій, у яких є чого повчитися. URL : <https://culturepartnership.platfor.ma/muzeynipraktiku/>(дата звернення: 05.12.2023).

28. Поливач К.А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України / наук. ред. Л. Г. Руденко. Київ : Інститут географії НАН України, 2012. 208 с.

29. Регіональний туристичний продукт: проектний підхід до забезпечення конкурентоспроможності : монографія / М. М. Іжа та ін. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2016. 625 с.

30. Роїк О.Р., Недзвецька О.В. Шляхи розвитку туристичної сфери України у воєнний період. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер.: Економічні науки. 2022. Вип. 46. С. 11–15.

31. Сідоров М.В., Юрченко О.Є., Юрченко С.О. Україна на світовому ринку туристичних послуг: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2017. 255 с.

32. Створення мережі «Туристичні кластери 300+». URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/2509656-stvorennja-merezituristicni-klasteri-300.html>. (дата звернення: 05.12.2023).

33. Фестивальний туризм: теорія та практика: навч. посіб. / М. П. Мальська, А. Т. Грицишин, С. В. Білоус, М. Я. Топорницька. Київ: Видавець ФОП Піча Ю. В., 2022. 232 с.